

गैडहवा गाउँपालिका

टोल विकास संस्था सञ्चालन कार्यविधि २०७४

१. भूमिका

सामुदायीक प्रयासमा टोलको संस्थागत, सामाजिक तथा आर्थिक विकास, स्थानीय स्तरमा सुशासन प्रबर्द्धन गर्न गाउँपालिका वस्तीहरूमा निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्र रहेका सबै घरधुरी सदस्य रहेको स्थानीय स्तरमा वडा समितिको मातहत तथा सहयोगीको रूपमा रहने गरी गठन गरिने टोल विकास संस्था र सो संस्थाको कार्यलाई व्यवस्थित गर्न गैडहवा गाउँ कार्यपालिकाले मिति २०७४/११/९ मा स्वीकृत गरी यो कार्यविधि कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

२. उद्देश्य

टोल विकास संस्था गठन गर्नुका मुख्य उद्देश्यहरू निम्नानुसार छन् ।

१. टोल वस्ती स्तरमा विभिन्न निकायहरूबाट प्रवाह हुने सेवामा टोलवासीको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने,
- २ टोलवासीहरूमा उद्यमशिलताको विकास गराई टोल स्तरमा लघु उद्यमको सिर्जना, विकास र प्रबर्द्धन गर्ने,
३. टोल वस्तीस्तरमा समानता, समताको भावना जागृत गराउने, आपसी सदभाव, समझदारी, समन्वय र मेलमिलाप कायम गराउने,
४. आर्थिक, सामाजिक सवालमा सबै टोलवासीहरूलाई निर्णय प्रकृत्यामा समान अवसर र अधिकार प्रदान गर्ने,
५. टोलको सामाजिक कार्यमा पारदर्शिता कायम गरी सुशासनलाई बढावा दिने,
६. वस्ती टोल स्तरमा सबै संस्थाहरूको प्रवेशद्वारको रूपमा टोल विकास संस्थालाई विकास गर्दै विभिन्न निकायहरूबाट सञ्चालन हुने विकास कार्यमा सहयोग गर्ने,
७. टोल विकास संस्थालाई वडा भन्दा तल्लो एकाइको रूपमा विकास गरी सहभागितात्मक योजना तर्जुमा, अनुगमन एवं मूल्याङ्कन प्रकृत्यामा सहभागी गराउने ,
८. टोलका सदस्यहरूमा गरिवीलाई निश्चित आधारमा वर्गीकरण गरी तिनीहरूको अभिलेख तयार गर्ने,
९. टोलको समग्र विकास कार्यक्रमहरूमा क्रियाशिल रहने,
१०. वातावरण मैत्री तथा बालमैत्री घोषणा गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- ११ गा.पा. र वडा समितिबाट घोषित नीति तथा कार्यक्रमहरू र निर्णय, निर्देशनहरू सहजातपुर्वक कार्यान्वयन गर्न गराउन सहयोग गर्ने ।

३. गठन

टोल विकास संस्थाको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :

१ गाउँपालिका भित्रका वस्तीहरुको निश्चित भौगोलिक क्षेत्र भित्रका टोल तहमा रहेका घर परिवारका सदस्यहरुबाट कम्तीमा ८० र बढीमा २०० सदस्यहरु रहेको टोल विकास संस्थाको गठन गरिनेछ ।

२. पहिलो पटकका लागि वडा समितिबाट टोल विकास संस्था गठन प्रयोजनका लागि व्यापक भेला आयोजना गरी अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष, सचिव र ७ सदस्यहरु गरि ११ जना पदाधिकारी रहेको एक टोल विकास कार्य समिति गठन हुनेछ । तर दोश्रो पटकको हकमा यस्तो कार्य समिति साधारण सभाको सर्व सम्मत वा सो नभएमा बहुमतबाट पुनर्गठन हुनेछ । टोल विकास कार्य समितिको अवधि दुई वर्षको हुनेछ । एक पटक अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव भएको व्यक्ति पुनः सोही पदमा लगत्तै दुई वर्षको अवधि व्यतित नभइ नियुक्त हुने छैन । कार्य समितिमा अध्यक्ष, सचिव वा कोषाध्यक्ष मध्ये कुनै एक जना अनिवार्य रुपमा महिला हुनु पर्नेछ ।

३. टोल विकास संस्था गठन गर्दा सकेसम्म टोलका सम्पूर्ण घरधुरीलाई एक घर एक सदस्यको रुपमा समेट्नु पर्दछ । यो सम्भव नभए कम्तीमा ८० प्रतिशत घरधुरी सहभागी गराई टोल विकास संस्था गठन गरिनेछ । टोल विकास संस्थामा सहभागी भएका सदस्यहरु मध्ये कम्तीमा ५० प्रतिशत महिला आवद्ध गराउनु पर्नेछ ।

४. टोल विकास संस्थाको व्यवस्थापन ढाँचालाई स्पष्ट पार्न टोल विकास संस्थाले यस कार्यविधि संग नवाभिने गरि संचालन विधान तयार गर्नु पर्नेछ ।

४. दर्ता सुचिकृत

टोल विकास संस्थाको दर्ता सुचिकृत देहाय बमोजिम हुनेछ ।

१. टोल विकास संस्थाको बैठकमा सर्व सम्मत निर्णय गराई वडा समितिको सिफारिसमा गाउँपालिकाले दर्ता सुचिकृत गर्नेछ । टोल विकास संस्थालाई गाउँपालिकामा दर्ता सुचिकृत गर्दा पेश गर्ने निवेदनको नमूना अनुसूची-१ मा उल्लेख गरिएको छ । टोल विकास संस्थाबाट निर्णय गरी दर्ताका लागि निवेदन पेश गरेमा सम्बन्धित गाउँपालिकाले अनुसूची २ बमोजिमको टोल विकास संस्था दर्ता प्रमाण पत्र प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

२. टोल विकास संस्थाले यस कार्यविधि बमोजिमका उद्देश्य विपरित कुनै काम गरेमा वा प्रचलित कानूनले गर्न नपाउने कार्य गरेमा गाउँपालिकाले टोल विकास संस्थाको दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ । दर्ता खारेज भएपछि सो स्थानमा नयाँ टोल विकास संस्था गठन हुनेछ ।

५. टोल विकास संस्थाको काम

टोल विकास संस्थाले आफ्नो टोल क्षेत्रको समग्र विकास र सदस्यहरुको हितका लागि देहायका कार्यहरु गर्नेछ ।

१ टोलमा धनी, गरीबको भावना हटाइ सबै सदस्यहरुलाई निर्णय प्रकृया र श्रोतमा समान अधिकार प्रदान गर्ने,

२. टोलमा उद्यम विकास सँग सम्बन्धित योजनाहरु सञ्चालन गर्न आवश्यक सहजिकरण गर्ने,

३. टोलमा सडक, ढल लगायतका पूर्वाधारमा गाउँपालिकाको स्वीकृतिमा संस्थाको निर्णयानुसार सेवा शुल्क लिने,

४. टोलको विकासका लागि विभिन्न श्रोतबाट प्राप्त श्रोतको उच्चतम सदुपयोग गर्ने,

५, टोलको सामूहिक समस्या पहिचान गरी प्राथमिकताको आधारमा वडा समितिमा सिफारिस गर्ने

६. एच.आइ. भि. एड्स, अन्ध विश्वास, बालविवाह, बहुविवाह जस्ता सामाजिक समस्याको पहिचान गरी सुधारका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने

७. टोलको आर्थिक तथा सामाजिक तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्न सुचना अभिलेख राख्ने ।
८. वडा समितिबाट भएका निर्णय र निर्देशनहरु कार्यान्वयन गर्ने ।
९. सहभागितात्मक योजना तर्जुमा गर्दा प्राथमिकताको आधारमा आयोजनाहरुको पहिचान गरी वडामा सिफारिस गर्ने,
१०. आफ्नो टोललाई वातावरण मैत्री तथा वालमैत्री बनाउने खालका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
११. टोलमा भवन निर्माण मापदण्ड, सामाजिक सुरक्षा भत्ता आदि सामाजिक सरोकारका विषयमा चेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।
१२. टोलमा रहेका सार्वजनिक, पर्ती, ऐलानी आदि जग्गाको संरक्षणमा वडा समितिलाई सहयोग गर्ने ।
१३. गाउँपालिकाको राजश्व परिचालनको लागि सहयोग गर्ने ।
१४. संस्थामा प्राप्त रकमको संस्थाको नीति बमोजिम रकम खर्च गर्ने, लेखा राख्ने र लेखा परिक्षण गराउने ।
१५. आफ्नो टोललाई लागु औषध र दुर्व्यसन, मद्यपान, धुम्रपान मुक्त क्षेत्र बनाउन पहल गर्ने ।

६. टोल विकास संस्थाको कार्य समितिको बैठक

टोल विकास संस्थाको कार्य समितिको बैठक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ ।

१. टोल विकास संस्थाका सदस्यहरुको हित, सहयोग एवं समन्वयका लागि टोल विकास संस्थाको कार्य समितिको बैठक महिनामा कम्तिमा एक पटकमा नघट्ने गरी वस्नेछ ।
२. टोल विकास समितिका अध्यक्षको तोकेको मिति, स्थान र समयमा समितिका सचिवले बैठक बोलाउनु पर्ने छ ।
३. समितिको बैठकमा वडा अध्यक्ष वा अध्यक्षले तोकेको प्रतिनिधि लाई आमन्त्रण गर्ने ।
४. सचिवले संस्थाको बैठकको निर्णयहरु बैठक पुस्तिकामा लेखी प्रमाणित गराउनु पर्नेछ ।

७. टोल विकास संस्थाका कार्य समितिको पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार

टोल विकास संस्थाका कार्य समितिका पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क. अध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार

१. संस्थाको नियमित बैठक बोलाउने, बैठकको लागि मिति, समय र स्थान तोक्ने,
२. बैठकको अध्यक्षता गरी बैठक सञ्चालन गर्ने,
३. बैठकमा अनुशासनको पालन गर्न लगाउने र छलफलका विषयहरु टिपोट गर्ने वा गर्न लगाउने,
४. छलफल हुँदा सबैको विचार सङ्कलन गर्ने र सर्वसम्मत निर्णय गर्न पहल गर्ने,
५. निर्णयहरु लागु गर्ने र गर्न लगाउने,
६. विकासको कार्यमा सबैलाई समेटेर नेतृत्व प्रदान गर्ने ,
७. संस्थाले आर्जन/ प्राप्त गरेको नगद वा जिन्सी सामानको सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाउने ।
८. विशेष बैठकको आवश्यकता परेमा विधान बमोजिम बैठक बोलाउने,
९. कार्यविधि बमोजिम अन्य कार्यहरु गर्ने ।

ख. उपाध्यक्षको काम कर्तव्य र अधिकार

१. अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने कार्यहरु गर्ने गराउने ।

ग. संस्थाको सचिवको काम कर्तव्य र अधिकार

१. अध्यक्षको आदेश अनुसार बैठक बोलाउने,
२. एक तिहाई सदस्यहरूले विशेष बैठकक लागि माग लिखित गरेमा विधान बमोजिम बैठक बोलाउने,
३. छलफलका प्रस्तावहरू संकलन गरी बैठकमा पेश गर्ने र बैठकको निर्णय लेखि निर्णय प्रमाणित गराउने,
४. संस्थाको क्रियाकलापको बारेमा सदस्यहरूलाई जानकारी गराउने,
५. तोकिएका अन्य कार्य गर्ने ।

घ. संस्थाका कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार

१. संस्थाको आम्दानी र खर्चको विवरण तयार गर्ने,
२. खर्चको लेखा परिक्षण गराउने,
३. बैकमा खाता सञ्चालन गर्दा संयुक्त रूपमा खाता सञ्चालन गर्ने,
४. संस्थाको नगद र जिन्सी सामानको जिम्मा लिई सुरक्षा गर्ने ।

ङ. संस्थाका सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार

१. गाउँपालिका सँग भएको साभेदारी पत्रमा उल्लेखित शर्त अनुसार गर्नु पर्ने कामहरू गर्ने,
२. संस्थाको हिसाब किताब जाँच गर्ने,
३. संस्थाका पदाधिकारीहरूले गरेका कामको मूल्याङ्कन नियमित रूपमा गर्ने,
४. आवश्यकता अनुसार संस्था सञ्चालनको लागि नीति नियमहरू बनाउने र सो नियमहरू पालना भए नभएको हेर्ने,
५. आवश्यकता अनुसार अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्षहरूलाई सघाउने,
६. टोल विकास संस्थाबाट भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्न पदाधिकारीहरूलाई सघाउने, ।
७. तोकिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

द. समन्वय समिति गठन

वडा स्तरमा देहाय बमोजिमको टोल विकास संस्था वडा समन्वय समिति गठन गरिने छ ।

(क) सम्बन्धित वडाका वडा अध्यक्ष -	संयोजक
(ख) सम्बन्धित वडाका निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरू-	सदस्य
(ग) सम्बन्धित वडा भित्रका सबै टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरू-	सदस्य
(घ) बाल क्लबको वडा संयोजक -	सदस्य
(ङ) जेष्ठ नागरीक मंचको वडा संयोजक -	सदस्य
(च) सम्बन्धित वडा कार्यालयको सचिव -	सदस्य
(छ) सम्बन्धित वडा समितिले तोकेको कर्मचारी-	सदस्य सचिव ।

आवश्यकता बमोजिम संघ संस्थाका प्रतिनिधि विषयसंग सम्बन्धित व्यक्तिलाई आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

९. आर्थिक व्यवस्थापन

संस्थाको आम्दानी, खर्च, नाफा, लेखा, लेखापरीक्षण लगायत आर्थिक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क. टोल विकास संस्थाको आम्दानी

१. गाउँपालिका र वडाबाट प्राप्त हुने अनुदान ,
२. विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु, विभिन्न सामूदायीक संस्था तथा व्यक्तिहरुबाट प्राप्त हुने सहायता र अनुदान
३. टोल विकास संस्थाले आयमूलक कार्यहरु संचालन गरी प्राप्त हुने आम्दानी,
४. संस्थाको विकास निर्माणका लागि टोल विकास कोषको रुपमा टोल विकास संस्थाको आम्दानीको निश्चित प्रतिशत संस्थाको निर्णयानुसार छुट्याउने रकम,
५. संस्थाले अन्य श्रोतबाट जम्मा गरेको रकम

ख. खर्च

१. टोल विकास संस्थाको कोषको रकम संस्थाको निर्णयानुसार खर्च हुनेछ ।
२. संस्था सञ्चालन, व्यवस्थापन र लेखा परिक्षणका लागि गर्नु पर्ने खर्चहरु टोल विकास संस्थाको नीति बमोजिम खर्च हुनेछ ।

ग. नाफा.

१. टोल विकास संस्थाले आर्जन गरेको आम्दानीबाट खर्च कटाई बाँकी रहेको रकम संस्थाको नाफा मानिनेछ ।
२. नाफा संस्थाको निर्णय अनुसार टोलको विकासको लागि खर्च गरिनेछ ,

घ. लेखा

संस्थाको लेखा देहाय बमोजिम हुनेछ ।

१. संस्थाको खाता अध्यक्ष र सचिव मध्ये कुनै एक र कोषाध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन गरिनेछ ।
२. कोषाध्यक्षले सबै प्रकारको नगदी तथा जिन्सी आम्दानी, सम्पूर्ण विकास खर्चको विवरण, संस्थाको सञ्चालन र व्यवस्थापनमा भएको प्रशासनिक खर्चहरुको स्पष्ट लेखा राख्नुपर्दछ ।
३. कोषाध्यक्षले राखेको आम्दानी खर्चको हिसाव टोल विकास संस्थाको बैठकमा पेश गर्नु पर्दछ ।

ङ . लेखा परिक्षण

संस्थाको लेखा परिक्षण देहाय बमोजिम हुनेछ ।

१. वडा समितिले नियुक्ति गरेको लेखा परिक्षकबाट लेखा परिक्षण गराउनु पर्नेछ ।
२. संस्थाले आफ्नो वार्षिक लेखा परिक्षणको प्रतिवेदन सम्बन्धित वडा समिति र गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

१०. विविध

१. यो कार्यविधि प्रचलित नेपालको ऐन, नियमहरु सँग बाझिएमा बाझिएका बुँदाहरु स्वतः खारेज हुनेछन् ।
२. यो कार्यविधि कार्यान्वयनको क्रममा कुनै बाधा अड्चन आएमा सोको गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयानुसार फुकाइनेछ ।

टोल विकास संस्थालाई गाउँपालिकामा दर्ता गर्ने

निवेदनको नमूना

मिति:.....

श्रीमान् अध्यक्ष ज्यू,

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

गैडहवा गाउँपालिका, रुपन्देही

विषय: टोल विकास संस्था दर्ता गर्ने सम्बन्धमा ।

उपरोक्त सम्बन्धमा यस गाउँपालिका द्वारा संचालित वडा नं
को.....टोलमा गठन गरिएकोटोल
विकास संस्थालाई यस गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा दर्ता/सूचिकृत गरिदिनुहुन अनुरोध छ
। यस टोल विकास संस्थाको क्षेत्र निम्न उल्लेखित चार
किल्लाभिन्न सीमित रहनेछ ।

पूर्व सिमाना:.....

पश्चिम सिमाना:.....

उत्तर सिमाना:.....

दक्षिण सिमाना:.....

निवेदक

.....

अध्यक्षको नाम:

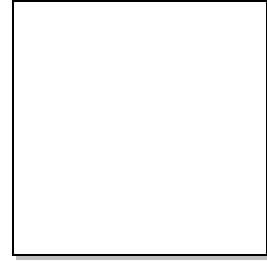
टोल विकास संस्थाको नाम:

ठेगाना:

गैडहवा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

विष्णुपुरा - ३, रुपन्देही

प्रमाण-पत्र

गैडहवा गाउँपालिका वडा नं.....स्थित.....मा
गठन भएको.....टोल विकास
संस्थालाई यस कार्यालयमा मितिमा दर्ता गरी यो प्रमाण-पत्र
प्रदान गरिएको हो ।

यस गाउँ कार्यपालिकाको सरसफाई, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वधार,
सुशासनलगायतका क्षेत्रमा यस टोल विकास संस्थाको सहभागिताको अपेक्षाका साथै
उत्तरोत्तर प्रगतिको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

गाउँपालिका अध्यक्ष

आज्ञाले

टेकराज भट्टराई

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत